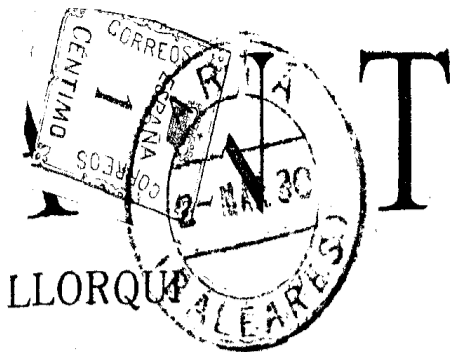

L I

na LLEVANT (Artá)
D. Llorenç Litera
Seminar
Galma

Any XIV Múm. 488
ARTA 28 de Febrer de 1930

DEU I PATRIA

PREUS

Artá i comarca, un any 4 ptes.
A fora id. 6 »
Extranger id. 10 »

L'ECLOSIO DE MIREIA

Tot d'una que vaig ésser misser, i ben clar ho puc dir, com tants d'altres, orgullés com un gallet jove que afina un cucó, vaig tornar al Mas arribant hi un capvespre d'estiu quant la gent es posava a sopar al voltant de la taula de pedra, a defora, i a la fresca, sota la parra, a la claror dels derrers raigs del sol

—Bones tardes, tota la companyia!

—Déu les te doni Frederi!

—Mon pare, ma mare, tot ha anat bé... aquesta vegada tot s'ha acabat.

—O, la bella deslliurança! digué Na Magdalena, l'atleta piemontesa que servia a la Massia.

I, quant, dret encare, i davant tots els jornalers i missatges, vaig donar conta de la meva darrera suada, el meu venerable pare, sense fer me cap observació, em digué solsament. Tu ja saps moltes coses més de les que a mí m'ensenyaren... així és que a tu et pertoca triar el camí que més et convenga. Te deixam amb tota llibertat.

—Moltes de gràcies, vaig contesar.

I, allà mateix, a n'aquella hora mateixa,—tenia jo aleshores vint i un anys—al peu al llinard del Mas paternal, l'esguart girat cap a les Alpilles, vaig fer la resolució que dins mí es formava, i que sols de mí sortia de redressar com a primera cosa, de reviscolar a la Provença, el sentiment de raça que veia annihilar-se sota l'educació falsa i antinatural de totes les escoles; segonament, de provocar aquesta resurrecció per la restauració de la llengua natural i històrica del país a la qual totes les escoles fan una guerra a mort; i en tercer lloc, de tornar a posar de moda el provençal per la influència i la flama de la divina poesia.

Tot això bronzia vagament en la meva ànima, però en aquell instant ho sentia tant clar com vos o cont. I, plè d'aquesta bronior, calent per aquest bullir de la sàba provençal que m'inflava les venes i feia batre el cor, lliure d'inclinació per cap escola o influència literària, fort de l'independència qu'em donava ales, segur de que res vendria a destorbar-me, un capvespre, (era temps de sembrar), davant els parellers que seguïen cantant

el solc que obria, l'arada, vaig començar a compondre,—lloat siga Déu! —el primer cant de Mireia.

Aquest poema, infant de l'amor, es badà calmosament, poc a poquet, a lleures, sentint bufar el gran aire, sota la calor del sol a les rafales del mestral, al temps mateix que jo prenia la direcció dels treballs agrícoles del Mas sota els consells del meu pare, qui va tenir la desgràcia de quedar-se orb als vuitanta anys.

Tot el que cercava era donar-me gust a mí, i després agradar a alguns amics de la juvenesa, tal com m'ha plagut recordar a un dels cants de Mireia:

O, dolços amics de la juvenesa
dau aire a mon camí amb vostre sant
[i. lè.]

En aquells dies de venturosa innocència cap de nosaltres pensava en París. La meva ambició més allunyada era la de que Arles, que tenia el meu horitzó com Vigili hi tenia Màntua, retrobàs un jorn la seva poesia dins la meva. Vet-aquí perque somniant amb els pagesos de la Crau i de la Camarga podia dir:

Sols cantem per vosaltres pastors i
[gent de Mas.]

De pla, es ver que sols en tenia un, borros ferm, i de líneas generals, i encare escrit sols dins el meu cap. Era el meu propòsit fer neixer una passió entre dos infants provençals de estaments diferents, i després deixar rodar el capdell per l'imprevist, talment com socceeix en la vida real.

Mireia, aquest nom afortunat que porta ja en sí la seva poesia, devia ésser necessàriament el de la meva heroina, perque era un nom que jo havia sentit per canostra desde el breçol. Quant la pobre Nanon, la meva padrina materna, volia lloar alguna de les seves filles, li deia:

—Es Mireia, la bella Mireia, Mireia dels meus amors!

I, la meva mare, a vegades es reia d'alguna atloteta diguent:

—Mirau! Mirau-vos la, es Mireia, amor meu!

Pero, quant jo demanava clarícies sobre Mireia ningú en sabia res: una

història perduda de la qual sols subsistia el nom de l'heroïna, i un raig de bellesa entre una broma d'amor. Això era abastament per a dur benaurança a un poema, el qual tal volta,—qui ho sab?—sols era, per l'intuïció que unicament pertany al poeta, la reconstitució d'una novel·la veritable.

Per aquell temps el Mas del Jutge era una llar de vera poesia neta, bíblica i idíllica. I, no's cert que era ben viu, que cantava al entorn meu aquest poema de la Provença sobre son fons d'atzur enmarcat per les Alpilles? Sols necessitava sortir a defora per a restar-ne enlluernat. No la veia passar jo a Mireia, uo tan sols en els meus somnis de juvença sino en carn i òssos, jatzia en les personetes de les gentils nines de Maiana que venïan a cullir fulles de morera per els seus cucs de seda, jatzia en la alegria de les atlotes que venien a entrecavar o pellucar, de les espigoleres, vermadores, collidores d'oliva que trescaven d'ací d'allà el pit entreobert i el capellet amb llaços blancs corre-guent pels gorets, i per entre els blats de les sementeres, pel mig dels prats dels olivars o de les vinyes?

Els actors del meu drama, els meus llau adors, els meus oguèrs i els meus pastors no passaven de l'alba al crepuscle davant el meu entusiasme juvenivol? Voleu un tipus de vellet més formós, més patriarcal, que'l vell Francesc Mistral, aquell a qui tothom fins la meua mare anomenava «Mestre». Pobre pare! A vegades quant el treball era urgent, i es feia necessari ajudar, ja fos per girar l'aigua cap a la roda del molí, ja fos per entrar el faratge, cridava desde defora:

—Aon es En Frederi?

I, encara que jo em trobàs ajegut sota un salzer perseguint una rima fugissera, la meua mare responia:

—Escriu!

I, desseguida enmudia la veu ruda del pobre home diguent:

—No'l destorbis.

Perque per ell que sols havia llegit les Santes Escritures i el Quixot, l'escriure era un ofici veritablement religiós. Ens mostre be aquest respecte per el misteri de la ploma una cançó que corria entre nosaltres. i de la qual tornarem a parlar, a posta del mot Felibre:

Monsenyor St. Anselm llegia i escrivia de la seva santa escriptura, un dia se'n pujà cap al cel.

Un altre personatge que tingé, sense sospitar ho el do d'interessar la meua mussa, fou el cosí Torreta de la vila de Murié; un colós, revingut, que duia sempre polaines de cuir per damunt les sabates, i a qui coneixia tot-hom per les planes de la Crau per el seu mal-nom de Major, nom que li pervenia de que havia estat tambor major de les guardies nacionals que sota el comandament del Duc d'Angulema cercaven empresonar Napoleó quant tornà de l'illa d'Elba. De jove, jugant havia dissipat tots els seus bens, i a la vellesa es veia reduït a la misèria. A cada hivern venia a passar una temporadeta amb nosaltres. Quan s'entornava el meu pare li solia posar un parell de barcelles de blat dins un sac. D'estiu trespava la Crau i la Camarga ajudant als pastors a tondre les ovelles, ajudant als pagesos a l'hora de batre, tallar les canyes als segadors de les marismes, o arrambava sal a les moles per les salines. Coneixia més que ningú la terra d'Arles i els seus treballs. Sabia el nom de totes les possessions i de totes les pastures, de tots els amos de bestiar, i de totes les guardes d'eugues i cavalls, i de tots els ramats de bous salvatges, així com el de tots els oguès i bovés. Xerrava de tot amb una verba, un llenguatge tan pintoresc i amb una tan noble expressió provençal qu'era un gust escoltar-lo. Per dir, per exemple, qu'el comte de Mailly tenia moltes propietats edificades, deia:

—Te set coiterades de teulades.

Les allotes qu'es llogaven per cullidores d'olives, i que són moltes a Mourié acostumaven llogar-lo a ell perque de vetlada els contàs rondalles. Em pens que li pagaven un sou per cada vespre. Ell les feia esbutzar de riure perque sabia totes les rondalles més xistoses que passen d'una generació a una altre i que tant be sap gordar el poble. Contava la rondalla d'En Juanet de la vaca; la d'En Joan de la mula; la d'En Joan de l'Os etc.

Tant prompte com començaven a caure les primeres flòbies de neu nosaltres ja ens deiem:

—Aviat compareixerà el cosí Major. I, mai mancava.

—Bon dia, cosí!

—Cosi, bon dia.

I, vet-l'aquí. Donava la mà, deixava el bastó humilment darrera la porta, i s'asseia a la taula i tot menjant un tros de formatge començava a explicar-se sobre la cullita d'oliva de aquell any. Segons ell les tafones de Murié no podien pus de tanta oliva, i afegia:

—Que s'hi està de be dins una tafo

na quant fa fret! Esperracat damunt les esportins a la claror d'un llum d'encreuia de quatre blens, els tafoners, mig núus, vius com la centella, vengà fer girar la biga a ordres de l'amo:

—Venga, una altre vegada, atlots! Uu...ap. Venga més! Uuu...ap... i tot fa clac-clac, tot cruix.

El cosí Torreta, com tots els somniadors, era una mica mandrós, i es passà tota la vida somniant amb una colocació que li havia de donar poca feina:

—Jo voldria—deia—una plassa de contador de bacallans, a Marsella, per exemple. Allà aquells magatzems tan grandiosos que hi ha, tenen un home, que assegut no fa res mes que contar les dotzenes de bacallans que passen per davant d'ell al desembarcar-los. E pens quem s'hi poren arribar a guanyar fins a vint duros—es un dir,—cada mes. Bona soldada!

Pobre vell Major! Es va morir, com tants d'altres, sense arribar a veure realitzats els seus somnis sobre els bacallans.

No oblidaré tampoc, entre els meus col·laboradors, i casi puc dir fautors de la poesia de Mireia al llenyater Siboul, valent home de Montfrin, que cada any, s'entregava, vestit de vellut, per la tardor, per a podar els salzers. Mentres la podadora anava en renou que d'observacions més justes no en feia sobre el Rose, les seves correnties, els seus engolidors, les seves llacunes, les seves badies, els seus arenals i les seves illes; després em parlava dels animals que vivien per els seus molls i ribatges, de les nùtries que tenen el jaç dins els troncs buidats dels vells arbres, dels bièvies capaços de serrar troncs del gruix d'una cuixa, dels passafordins el miu dels quals penja de les branques de les alberes, i em parlava també dels dalladors de joncs i dels cistallers de Vallbragial.

Finalment el meu veinat Xavier un pagés herbolari, em mostrà els noms provençals de tots els simples i les seves virtuts, així com les de totes les herbes remeieres de St. Joan i de St. Roc. Em fou de tanta ajuda que puc dir que d'ell venen tots els meus coneixements de botànica literària. Felisment, n'estic ben segur! perque sense que vulga desjectar los els professors de les nostres escoles, altes i baixes, es trobarien apurats si m'havien de mostrar el qu'és un cart i el qu'és un llecsó.

Com una bomba, mentre s'anava descapdellant el podrom de Mireia, esclatà la nova del cop d'estat del 2 de desembre de 1851.

Frederic MISTRAL

Traduit del llibre: *Moun espelido. Memori e Raconte* per J. S. B.

L'ORFENETA

Era ben petita quant perdé els seus pares. Romangué amb sa padrina, una velleta amb sos peus dins la fossa com aquell que diu. No podia sostenir sé a ella mateixa i se veia precisada a pujar els dos estimats rebrols que li havia deixat sa filla. A les hores fonc que jó li vaig dir:—Donaumé sa major i m'en cuidaré.—I fent-men carreg l'educava amb molt d'esment, com a una bella planteta que un dia pogués guarnir el jardí del Senyor. Era blanca i fina com una fulla de rosa. Sa cara pareixia talment coberta de satí i coronada d'una cabellera tan rossa com a retjolin de mel de Maig. La duia recollida en trunyes que semblaven troques de seda groga. Sa figura gentil i senyorívola prometia una gran bellesa per quant fos una dona acabada. Pero ai! que vengué un mal vent i trencà de mort la delicada planteta que jo estojava per guarnir el jardí del Senyor. Visqué malalta per un llarg temps sofrint callada i agraida, sempre respetuosa dins la reserva que la caracterisava. Torçé el coll a la ff com un angel que s'adorm, i aclucá els ulls per no tornarlós obrir. La mort fou tranquila, humil i dolça talment la malaltia. Aquell dia anant a la vila veinada per quefers relacionats amb la seva mort p'el camí ens embolicá una tempestat de neu, una bella pluja de flors de llesami que amb un instant cobriren plans, montanyes i viles. Jó veia amb el pensament la gentil orfelineta dins el cel, pura, blanca, fina i rossa que pareixia enviarnos la fresca nevada per alegrar aquell dia i venjar les mormes que haguesin pogut romandre rondenant la casa que ella tant estimava i que tan cruels li havien donat la mort. Vo'gué el Senyor que en lloc de guarnir el seu jardí a la terra, colliré perque el gosàs al cel.

CLARA.

Conservem les oliveres.

Parlavem l'altre dia, de la impressió que havíem tret de la poda de renovació que a títol d'ensai ara fa cinc anys se practicà en alguns oliverars de la nostra vila i deiem que els nostres pagesos, si bé refractaris a tota innovació, així mateix s'havien assimilat

alguna coseta i l'anaven practicant.

Avui, davant la desaparició de les oliveres de So'n Sureda i Ca'n Canals volem insistir sobre el mateix tema, demanant un compàs d'espera en la destrucció dels nostres oliverars, amb la seguretat de que, si la reflexió juga el paper que li correspon en una operació d'aquesta transcendència, se arribarà al convenciment de que no es tan mereixedor de despreci un arbre que, si no dona tot lo que voldriem es, sencillament, perque amb ell no s'ha tengut l'esment i la cura que s'han empleat amb els altres fruiters, especialment amb els ametllers i garrovers.

Aquest últim ens pot servir de exemple. El nostre terme esta ple de garrovers immensos que, ensà i enllà, van donant una agradable nota de color, ressaltant demunt el mar gris platejat dels oliverars. El garrover es en un tot semblant a l'olivera: un gran desenroll i poca fructificació. Ara bé, amb els garrovers tot-hom usa de clemència i en lloc de durlos al foc, les renoven coronant-los per les rames empeltant-los de varietats reconegudes ja com a fruïteres, amb resultats esplèndits, tant, que se multipliquen els sacs de garroves.

Es que la falsa obsessió del diner (preu de la llenya) es el factor decisiu per la tallada? El preu en que se paguen les estelles sis i set reals el quintà — es tentador per el pagès ignorant, el qual, al comprar un olivar, calcula el que'n pot pagar per els quintas de llenya que duen les oliveres dretes, basse falsa que fa encarir extraordinariament les terres primes que mai donaran els interessos del capital — bestreta i ma d'obra — esmerçat en el cultiu posterior.

L'olivera admet les mateixes operacions que el garrover; a l'olivera arbre ja fet i ben arrelat, li podem provocar la sortida de tanyes als quals podem empeltar de varietats fruïteres aquests tanyes se pode criar abans de coronar l'arbre, cuidant-los de manera que poguem formar un arbre jovent amb totes les ventatjes que per la vida i operacions ulteriors presenten aquests — criar-los en forma de copa a fi de repartir la saba amb uniformitat, fer augmentar la superfície productora, amb la consegüent facilitat de collir el fruit.

Si no se vol castigar tant el vell arbre coronant-lo en la soca, se pot fer per les branques, en qual cas no se podrà tant be'n criar, i, empeltant les tanyades que vagin sortint.

L'olivera es arbre que ell mateix se renova continuament i com més se castiga amb la poda, mes tanyes treu pels diferents endrets de la soca, amb la ventatge demunt el garrover, que resisteix les grans ferides; en aquest, irremissiblement se produeix l'esca, els troncs se buiden i dins un temps

més o manco llarg, son víctimes de les ventades o moren, en aquella, en canvi, molt rares vegades se moren els troncs formant esca i si el tallar se va amb esment a no desvenar l'arbre, se pot, fins evitar.

Son ja bastantes les mostres que tenim en el nostre terme, perque, idó, aquesta furia de tallar els oliverars?.

Per ventura, han pensat els nostres agricultors, els anys que necessita per arribar a la seua plena producció, un fruïter qualsevol?.

Arrebassant les oliveres per plantar ametllers, tendran desseguida les sales plenes d'ametlles?.

En canvi practicant racionalment la poda que aconsellam, dins un termini curt, se podran conseguir arbres ufanosos, rejoyenits i en plena producció i estam segurs que donaria goig el veure com l'olivera agrahida estendria la seua corona per pagar les suades i treballs dels seus benefactors.

Resumint, idó, diem, que no s'han de tallar els olivars, sino que s'han de renovar combinant la poda amb l'empelt.

Juan de Binialgozfa.

CROQUIS ARTANENCS

PER
FELIX

Ja estan a la venda.

NOTA AGRICOLA

Per fi la gent pot treballar. Ja n'hem tenguda d'aigua a voler! Aquella verdor dels nostres camps que tant ha viem ponderat setmanes passades, ha perdut l'aspecte de sinitat que tant ens alagava. Són molts els cereals particularment ordís que han tornat grocs degut a l'exés d'humitat. Resistiran i creixeran ufans al restablir-se les calorcs necessaris o sucumbiran per malalties de rel?

Els favars son sans, els primerencs, han sufrt en les flors les males conseqüencies de les gelades, els tardans se sostenen mes prometedors.

En quant an el ametllers, únic fruïter que en aquest temps preocupa podem dir que les gelades principalment la del dia 18 va destruir tots els petits ametllonets Sa salvaran els de floració més tardana?

La poda de l'olivera ha entrat dins el seu p'è, enguany, agrahits al bon esplet sembla que molts volen, cuidar-les bé; tenguin en conte que el secret del fruïter esta sempre en el bon cultiu i no olvidin ara que esta prohibit terminantment el tenir entretenguda en els olivars la llenya procedent de la poda per evitar la propagació de la broma.

Per l'Historia d'Artá

Sis anys enrera, quant el Sr. Miquel Primo de Rivera tengué la bona pensada d'enderrocar la vella política que anava minant i destruint l'Espanya, sabut es de tot hom que se substituïren els ajuntaments que a les hores actuaven, per altres format pels vocals associats. Ben prest se vegé que el personal associat no era prou apte per desenrollar l'obra que de moment se li havia encomanada i amb la fi de satisfer les ambicions del dictador, se nomenaren aquells delegats governatius amb ordres terminants de destruir tot lo que quedava dels vells partits a dins les nostres poblacions, Hi hagué provincies que tengueren la sort de caure amb homos ecuanims que se saberen revoltar de tota casta de garanties per cumplir el seu comés i anaven fent bonament lo que cregueren de profit per els pobles encomanats a la seua custodia. D'altres ni hagué que se sentiren amb més força que el mateix dictador i pegant garrotada de cec, anaven tan endavant en la seua obra — destructora — que posant amb interdic i a honorabilitat dels ciutadans i funcionaris més integres posaren en perill la bona marxa i la tranquil·litat dels pobles.

Un d'aquests ens va tocar en el districte de Manacor, li deien Ramon Roger, home que no coneixia per res l'amorós tracte que ens deven uns homes als altres, el qual, prenguent per consellers els elements comunistes de la nostra vila, sense contemplació de cap casta, ni amb la més elemental educació per guia, intentá formar expedients i fins pensa d'empresonar una part dels pocs ciutadans qui aleshores treballaven per l'engraudiment de la nostra vila. A les primeres llistes negres hi trobariem els seus noms.

Decretada la substitució dels ajuntaments primitius i posats a escullir personal, no va esser difícil el trobar elements que se prestaren a donar el seu nom, uns de bona fé, altres per satisfer les propies ambicions; però al topar amb el carreg de bal'le, aquí s'estrellaven els esforços i ningú volia carregar amb una responsabilitat que duia al davant l'incògnita.

Així les coses, la pensada fou colosal, serquen una víctima dins el sexe bell i escullida aquesta, després de molts de pregs i amb la condició principal d'anar acompanyada per altres dones, estarem a punt d'esser retjits per les dones. La arribada per viure a Artá d'En Francesc Ferrer, militar retirat, so'ucioná el problema i se constituí aquell ajuntament que per haver nat sense llacor, havia de morir per consunció.

Vengué després el sacrifici dels difamats i amb el trasllat del Sr. Roger

les aigües tornaren al seu curs natural, al marge sempre, de la sumissió a un estat de coses, que tant com passava el temps, més repugnava als qui, per davant les seues ambicions personals, hi posen sempre el progrés i prosperitat dels pobles.

Bibliografia

Varem rebre un exemplar d'aquesta guia i per un descuit involuntari no'n donarem compte. Ara volem esmenar la nostra falta. Ca

"SOCORROS MUTUOS ARTANENSES"

Poc a poc el nostre poble se va donant compte de que l'unió fa la força, i per tant, que el cooperativisme és una de les organitzacions que millor defensen l'obrer de les sotregades que en aquest mon va rebent.

L'esperit cristià inspirador dels elements directius d'aquesta associació, fa que ella sigui un model de companyonia. En ella tots els associats treballen desinteressadament per el bé comú lo qual fa que surtin a llum totes les quantitats que son pagades, amb les quals se poden satisfer fins amb esplendides les quotes que pertoca en casos de malaltia.

Si satisfactori fou el balanç de l'any passat, pel d'enguany que tenim a la vista, podreu deduir l'estat floreixent en que se troba la Societat degut a la constància d'un grupat d'homes que s'han fet mereixedors de l'agrahiment de tot el poble.

Que s'hi ficxin be els que encare no han donat el seu nom, que no siguin desconfiats, nou anys de marxa, i marxa sempre ascendent és la millor garantia de l'ordre i serietat que reina dins aquella casa.

El passat dia 9 se celebrà la Junta General Ordinaria i en ella el Tresorer va presentar a l'aprovació de la societat el següent balanç de situació en 31 de desembre:

ACTIU		PASSIU	
Caixa	Pts. 0'55	Subsidi a malalts	Pts. 2 893'99
Dèpòsits en la C. R. «	2 400'00	Fons de viaticats i	
Libreta d'estalvis »	882'91	morts	« 442'89
Material vendible «	53'42		
Suma l'actiu	<u>« 3.336'88</u>	Suma igual a l'actiu »	<u>3 336'88</u>

Moviment de la conta de Subsidis a malalts.

Quotes cobrades durant l'any Pts. 1019'00

Auxilis pagats a socis malalts:

A D. Bartomeu Cursach Amorós per 6 dies	Pts.	34'00	
« D. Arnau Pascual Esteva « 63 «	«	240'00	
« D. Manuel Llaneras Genovard « 7 «	«	36'00	
« D. Baltasar Moyà Flaquer « 9 «	«	40'00	
« D. Antoni Mestre Moll « 10 «	«	48'00	
« D. Antoni Massanet Caselles « 12 «	«	56'00	
« D. P. Juan Brunet Guiscafré « 8 «	«	32'00	
« D. Jaume Andreu Tous « 11 «	«	44'00	
Total pagat « 126 «	«	530'00	530'00

Deduides de les quotes cobrades resulta un sobrant de Pts 489'00

En la Junta Directiva cesaven en llurs càrregos i foren reelegits:

Vice-President:	D. Bartomeu Cursach Amorós
Vice Segretari:	D. Arnau Pascual Esteva
Tresorer:	D. Bartomeu Alzina Font
Vocals:	{ D. Manuel Llaneras Genovard
	{ D. Juan Cursach Garau

I en el Consell de Vigilància:

D. Antoni Massanet Caselles i D. Baltasar Moyà Flaquer.

si tot està dedicat a Artà i a les seves Coves, Tot el que sia donar a coneixer el nostre poble mereix de *Llevant* la més viva simpatia, car és massa ver que fins al present era, sense raó postergat pels turistes i s'havia feta una propaganda iniqua contra les Coves nostres. Mes, grat sia a Déu, sembla que la cosa camvia. Per contrarrestar aquesta propaganda s'és fet un bell camí que du fins a boca de la gruta, se són amentats els llums, arreglades les escalonades i passadissos, i tot això ajuda a que el visitant en rebi una més grata impressió. Sobretot és estat un gran acert augmentar la llum. Els qui anaven a veure les Coves era fosca el que veien i no gaire cosa més. Una fosca densa espessa, palpable que la llumana malaltissa del guia no arribava a dissipar. I les nostres Coves, per la seva grandiositat per la negror del trespò i de les parets necessiten un torrent, un diluvi de claror perque els visitants puguen fer se càrreg de la seua bellesa estupenda. El dia que les Coves puguin veure's a plena llum ens pareixeràn unes altres, ens adonarem que tenen aspectes completament desconeguts i perspectives insospitades. Per això cal que hi posin - ja n'hi ha, però n'hi hauria d'haver més - llums potentíssims fixos i així filtrant-se la claror per entre els feixos de les columnes li comunicarien un encís novell a aquest meravellós palau encantat i els turistes s'en durien una idea més exacta.

Parla també aquest follet, de Capdepera, de l'encís de la comarca artanenca i del nostre Museu regional, i en parla amb uns termes plens de cordialitat que nosaltres agraim ben sincerament.

- També hem rebut un llibret titolat "*El jardí de España en Marbella. - Notas para su implantación*" del qual es autor, Ramiro Campos Turmo. Es una explicació detallada de la concepció del autor sobre la construcció d'un jardí a la falda meridional de la Serrania de Ronda, essent el seu principal element la plantació d'abres que simbolisin Espanya, les seves regions ciutats i pobles. Donen relleu an el text unes quantes fotografies i un p'à de la plantació.

- Del seu autor el nostre compatriota Sr. Jeroni Massenet Beltran hem rebut un exemplar del seu llibre "*La Reforma Constitucional*". A pesar de haver caiguda la Dictadura, se troben en ell

tractats molts de punts que no han perduda l'actualitat i que convé estudiar i tenir present.

Agrahim efectuosament l'obsequi.

El nou Ajuntament

El passat dia 25 se feu a la Sala la proclamació de retjidors conforme lo ordenat.

Després de fetes les eliminacions previstes quedaren definitivament nomenats els Srs. següents:

Majors contribuents: D. Pere Moragues Billón, D. Mateu Amorós Alzina, D. Andreu Sureda Sancho, D. Bartomeu Amorós Sancho, D. Juan Garcias Sard, D. Bernat Galmés Galmés, D. Guillem Ferragut Orpi, D. Juan Tous Melis.

Ex retjidors pel districte primer. D. Gabriel Bisquerra de sa Cova, D. Juan Casellas Casellas, D. Bartomeu Alzina Font, D. Francesc Picó Fuster. Pel districte segon: D. Juan Esteva Flaquer, D. Bartomeu Femenias Nicolau, D. Bartomeu Esteva Flaquer, D. Juan Guiscafre Mora.

El dia 26 se feu la sessió de constitució i com no s'ha rebut encare el nomenament de bal le, obeint les ordres del Sr. Governador quedarem encarregats dels primers llocs per ordre de major edat els Srs. Mateu Amorós Alzina, bal le, Juan Garcias Sard, primer tinent i Pere Moragues Billón segon tinent i suplents els Srs. Andreu Sureda Sancho i Juan Esteva Flaquer.

Per trobar se ausent de la nostra vila el Sr. Amorós quedà encarregat de la bal leria el Sr. Juan Garcias Sard

PROTESTA

Un acte vandàlic comés segons se diu per un representant de l'autoritat que ha posat en estat gravissim un atlotet de 13 anys ha estat motiu perque el poble qui fa temps comenta les injusticies que se atribueixen al mateix individu, desbordás d'indignació i exterioritzás la seua enèrgica protesta de vant la caserna de la carretera nova, acudint al mateix temps per escrit al Governador Civil perque depuri les responsabilitats i se castigui al culpable.

L'autoritat en mans de gent ignorant produeix devengades coses que se podrien evitar, si cada u sables el seu comés i no hi val que abusant d'aquesta mateixa autoritat se vulguin cercar víctimes en gent que si per desgracia hagués

caigut en aquesta falta el poble mateix sortiria en la seua defensa.

L'asunte está en mans del Jutje el qual amb la seua ecuanimitat i esperit justicier segurament sabrà aclarir l'afer i descobrir la veritat.

DE CA NOSTRA

—En la relació dels mestres de Balears aprovats en les derrerres oposicions figuren amb els nombres 17 i 18 respectivament els nostres bons amics En Pere i N'Antoni Garau Gelabert President de la Congregació Mariana. Rebin ells i sa familia la nostra més sincera enhorabona.

—Els dies 2, 3 i 4 a la Parroquia se celebrarán solemnes Coranta Hores dedicades en el cor de Jesús, predicarà el P. Salom T. O. R. del nostra convent.

—La Santa Corema serà predicada a la Parròquia per el Rt. P. Juan Ginnard del Oratori. Els sermons se faràn tots els dissaptes al vespre i diumenges al capvespre.

Al Convent predicaràn els P. P. residents en ell els d marts i divendres a la nit.

—El dijous llardé trancorregué molt desanimat, un poc de música a la plassa del Conqueridor, un poc de gent que revoltava i casi cap desfressat.

Ja de vetlada quant la música es preparava per tocar, una nota simpàrica produí gran entusiasme en el públic. Fou l'arribada del ciclista Bartomeu Flaquer el qual venia de Ciutat on acabava de guanyar el primer lloc en les carreres cebrades en aquell ve'òdrom. Amb la banda que l'esperava, fou acompanyat a la «Peña Flaquer» on rebé les enhorabones dels seus companys.

—S'han canviat per altres més visibles les plaques indicadores del trajecte a les Coves d'Arità.

—El nostre bon amic Ferrán Moscardó, segretari del Ajuntament, ha vist augmentar la seua familia amb el neixement d'una xamosa nineta, primera que alegra la llar.

Felicitam cordialment als pares

—Un dels derrerres acorts del Ajuntament sortit que ja s'ha realitzat va ésser l'augmentar l'il·luminació pública sobre tot en les foranes. S'ha tengut l'acert de colocar alguns llums en sitis que la higiene les reclamava feia molts d'anys.

—El passat dia 20 en l'Oratori de S. Pere i S. Bernat de Cutat, se celebraren les noçes de la nostra paisana la bella i gentil senyoreta Francisca Massanet Sureda amb el distingit jove Sr. Lluís Ramallo Tomás Tinent-Auditor d'aquella Capitania General,

Beneí l'unio el M. I. Sr. D. Jaume Homar, Vicari Capítular, el qual pronuncià una bella plàtica alusiva al acte.

Foren padrins, els pares respectius, Srs. Valentí Massanet, Tinent Coronel d'Estat Major i Lluís Ramallo, ric comerciant de Badajoz; actuaren de testimonis, per part del novii, els seus germans Srs. Francesc i Manuel i per la novia els seus tios Srs. Francesc de Paula Massanet, Notari i Antoni Sureda, advocat i depositari de la Diputació Provincial.

Després de l'acte relligiós, noviis i convidats se trasladaren a casa dels pares de la novia on foren obsequiats amb un esplèndid barenar.

Els novells maritats sortiren per la nostra vila i després de passar uns dies entre nosaltres, s'embarcaren per la península i Portugal,

Al donar l'enhorabona a noviis i families respectives, feim vots perque mai s'acabi la felicitat dins la nova casa.

—Amb motiu de la reunió general de la Congregació de Rites presidida per el papa per la discussió dels dos miracles atribuïts a la intervenció de la Beata Catalina Thomás i donar fi al proces de la seua canonització, el passat dimars se celebraren en la nostra Parroquia els actes religiosos recomanats per el M. I. Sr. Vicari Capítular.

—Ha deixat la nostra vila la senyoreta Josepa Satué després d'haver regentat la segona escola nacional de nines durant tres anys. L'afecte a la seua terra segurament ha estat el principal motiu que l'ha moguda a deixar-nos. La falta d'ambient, escolar, on poder desenrol·lar les seves iniciatives, pot ésser no sigui del tot extrany a la sollicitud de traslat.

De totes maneres hem de consignar que el treball intens de la senyoreta Satué a l'escola, és mereixedor de la consideració del nostre poble i al dar-li les gràcies pel seu interés en prò de l'ensenyament de les nines de la nostra vila, tot i lamentant que les circumstàncies ens privin del seu treball li desitjam gran acert i feliç estada a Gironella, on ara mateix s'en va, per encarregar-se d'aquella graduada.

I amb aquest traslat ens tornam quedar amb una escola buida amb els naturals transtorns en l'ensenyament de les nines en ella matriculades. Venirà una altre interinitat i després de nova interrupció, tendrem una altre propietaria que si és de les que treballen, estam exposats a que en fer els altres tres anys una nova interrupció vengui a continuar la difusió de l'ignorancia a la nostra vila.

No trobau que és ben hora de que s'acabi aquest estat de cose?

Royal Fruit

Beguda exquisita, elaborada amb extracte de fruites. Prova u le, és deliciosa.

GASSEUSES Y SIFONS

Fabricant:

M. MUNTANER FLAQUER

Fàbrica i despaig:

P. DES MARXANDO. Artá

No descuideu de visitar la nostra casa

En ella hi trobareu tot lo necessari per satisfer el gust més refinat.

Se serveixen LUNCHS amb
prontitut i perfecció

GRAN COLMADO L'ESPERANÇA

P. DEL MARXANDO 3.-: ARTA

JAUME PICO

(A) ROTCHET

té una Agencia entre Artá, Palma i Capdepera i heiva cada dia.

Serveix amb prontitut i seguretat tota classe d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 38.

Artá: Palma n.º 3.

Automòvils de llogar DELS GERMANS

SARD (a) Terres

Tenen servici combinat amb el

Ferrocarril.

Excursions a Ses Coves, Calarratjada i demás punts de Mallorca a preus convenguts.

Carré d'En Pitxol n.º 8. } ARTA.
Id Son Servera n.º 29 }

Panaderia "VICTORIA"

(ES FORN NOU)

de Bartomeu Esteva

Successor de Miquel Roca Castell

A sa botiga hi trobareu sempre: pa, panets, galletes, bescuits, rollets, i tota clasa de pasticeria.

Se serveix a domicili.

Netedat, prontitut i economia

C. de Palma 3 bis. ARTA

NAUMAN

MAQUINAS PARA COSER Y BORDAR

Es la fábrica para dichas máquinas mas grande del continente.

(MARCA ALEMANA)

Depositario exclusivo en ARTA

CAN GANANSI

ALMACENES MATONS

— DE —

RAFAEL FELIU BLANES

C. DE JAIME II NÚM 39 A 149

Palma de Mallorca

Sastreaía para Señora y Caballero

Artículos y novedades para vestir de todas clases.

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM DE RAÇA, GUNIS, COLOMS, ALIMENTS ESPECIALS PER POLLS, I Ponedores, INCUBADORES; ANELLES. PLANS I CONSULTES.

CONSELL - MALLORCA

AGENCIA DE ARTA A PALMA Y -- VICEVERSA DE --

ANTONI GILI (a) Comuna
SERVICI DIARI EN PRONTITUT I ECONOMIA DE PREUS
ENCARREGS A DOMICILI

DIRECCIO:

Palma -- Banch de S'oli, 24

Artá--Can Comuna Centio

== Panaderia Moderna ==

DE

JUAN MATEMALES

Diariament elabora: pá, panets i pastes de totes classes.

BON SERVICI, NETEDAT I ECONOMIA

Carré del Sol, 2.

Artá

Rafel Sastre (a) Vergé

PINTOR

Ofereix els seus servicis

Especialitat en automòvils

i carretons

reproduccions i retrats

C. de la Sombra-ARTA

FONDA
"LAS PALMERAS"
PLASSA MAJOR, 20 y 21 (PALMA)
NOVA DIRECCIÓ
A CARREC D'EN
Juan Bauzá Pou
Servici esmerat i econòmic—
Menú exquisit i abundant—Hi
bitacions netes i ventilades.

FABRICA DE FIDEUS
i tota classe de pastes alimentícies d'en

NICOLAU CARRIO

Carré de Palma, n.º 48

Preus sens competència

DISPONIBILE